

تأثیر حمایت‌های دولتی در توسعه پایدار روستایی

(مطالعه موردی: شهرستان شاهین شهر و میمه)

میترا خاطری فرامانی*

(دانشجوی کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی گرایش خط مشی گذاری عمومی، دانشگاه پیام نور، ایران)

مسرت آیت

(استادیار گروه مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات دانشگاه پیام نور)

چکیده

تاکنون دولت‌ها با اعمال سیاست‌ها و اقدامات مختلف اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، و کالبدی تلاش‌های زیادی را در راستای توسعه روستایی انجام داده‌اند. با این حال، به نظر می‌رسد که این سیاست‌ها و اقدامات نتوانسته است زمینه‌ساز توسعه پایدار در سکونتگاه‌های روستایی شود. از این رو، هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر حمایت‌های دولتی بر توسعه پایدار روستایی در روستاهای شهرستان شاهین شهر و میمه است. این پژوهش، از نظر روش توصیفی-پیمایشی (از نوع میدانی) و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری شامل ۲۸۳۴ سرپرست خانواده و نمونه آماری، بر مبنای فرمول کوکران، ۳۳۸ نفر از این سرپرستان است. شیوه نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری در دسترس و ابزار گردآوری داده پرسشنامه است. این پرسشنامه در دو قسمت حمایت‌های دولتی با ۱۴ گویه و توسعه پایدار روستایی با ۲۹ گویه طراحی شده است. داده‌های گردآوری شده از طریق تحلیل مسیر معادلات ساختاری و آزمون فریدمن در نرم‌افزارهای AMOS و SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج بیانگر آن است که حمایت‌های دولتی شامل حمایت‌های اجتماعی-فرهنگی، محیطی، و اقتصادی بر توسعه پایدار روستایی اثرگذار است. افزون بر این، حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی بیشترین و بر شاخص اقتصادی کمترین میزان اثرگذاری را داشته است.

واژه‌های کلیدی: حمایت‌های دولتی، توسعه پایدار، روستا، شهرستان شاهین شهر و میمه.

ایمیل نویسنده مسئول: mitra.mehr.m66@gmail.com

مقدمه و بیان مسئله

توسعه مناطق روستایی، یکی از محورهای اصلی سیاست دولت است و به این منظور دولت برای دستیابی به توسعه روستایی از ابزارهای مختلف استفاده کرده و اقدامات متعددی را به مرحله اجرا درآورده است. سرمایه گذاری‌های عمرانی یکی از مهم‌ترین ابزارها در این زمینه است. بخشی از پیامدهای سرمایه‌گذاری عمرانی را می‌توان در نظام اجتماعی شاهد بود که دارای محورهای متفاوتی مثل توانمندسازی و ظرفیت‌سازی است. پیوندهای روستایی شهری نقش بسزایی در توسعه روستایی و پویایی آنها ایفا می‌کند. به طوری که از شهر به مثابه موتور توسعه روستایی یاد شده است. از این رو مناسبات روستایی-شهری نیازمند بررسی‌های جامع به منظور فهم تغییر در ماهیت و شدت این تعاملات در طول زمان است. یکی از نقش‌های کلیدی مناسبات روستایی-شهری در فرآیند توسعه، مبادلات مالی و پولی و جریان سرمایه در اشکال مختلف اعم از بودجه‌های عمرانی دولت، انتقال کالاها و انواع سرمایه‌گذاری‌های فردی یا خانوادگی است که برای سرمایه‌گذاری در مناطق روستایی می‌تواند در اختیار کشاورزان و شاغلین روستایی قرار داده شود.

حمایت‌های دولتی به عنوان پایه اساسی برای توسعه در بسیاری از موارد مدنظر می‌باشد که در کشورهای مختلف به این امر به خوبی پرداخته شده است. حمایت‌های دولتی در قالب اختصاص اعتبارات، پیگیری برنامه‌ها، نیازهای آموزشی، نظام بودجه‌ریزی و تهیه زیرساخت‌های مختلف توسعه مدنظر می‌باشد. در واقع امروزه بهبود و ارتقاء زندگی مردم در ابعاد مختلف، در چارچوب فرآیند توسعه، یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های دولت‌های امروزی به شمار می‌رود؛ لذا کشورهای مختلف می‌کوشند زمینه‌ها و بسترهای لازم برای شکل‌گیری و رشد و توسعه را در اجتماعات انسانی در سطوح مختلف فراهم سازند تا جایگاه و نقش خود را در معاملات جهانی ارتقا دهند. دستیابی به چنین هدف‌هایی، مستلزم ایجاد بسترهای مناسب در فراهم کردن زیرساخت‌های توسعه است که از وظایف و سیاست‌گذاری دولت‌ها به شمار می‌رود. در این راستا روستاها نیز مستثنی از این امر نبوده و نیازمند زیرساخت‌های مناسب برای قرارگیری در مسیر توسعه‌ی پایدار می‌باشند (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۶: ۷). هدف از استقرار دولت‌ها بسیار متفاوت و متنوع است؛ اما یکی از اساسی‌ترین اهداف همه‌ی دولت‌ها فراهم ساختن رفاه و توسعه برای آحاد جامعه اعم از شهری و روستایی است. استراتژی‌های مختلفی از سوی صاحب نظران مختلف مطرح شده است. برنامه‌ریزی‌های عمرانی، رفاهی و خدماتی با هدف ایجاد برابری و عدالت در جامعه‌ی روستایی و برخورداری این قشر از جامعه از تسهیلات و خدمات اجتماعی و کاهش نابرابری‌های موجود بین شهر و روستا از جمله‌ی این راه کارهاست تا با کاهش فقر و نابرابری، زمینه‌ی ماندگاری جمعیت در روستاها را فراهم ساخته و روستاها به عنوان کانون تولید به کانون مصرف در شهرها تبدیل نگردیده، مانع بروز مشکلات عدیده در جامعه شهری نشوند (حمیدیان و همکاران، ۱۳۹۶: ۱).

روستا به عنوان مبدا تقسیمات کشوری و تولید کننده بخش عمده‌ای از منابع غذایی از طریق محصولات کشاورزی، باغداری و دامپروری؛ نقش به سزایی در تولید ناخالص داخلی و اقتصاد ملی دارد. اما با بروز شرایط مختلف بیرونی مانند شرایط جوی و کاهش درآمد و کمبود امکانات و عوامل درونی مانند تغییر ذایقه‌ها، علایق و توقعات، اشتغال به این فعالیت‌ها در روستا به طور چشم‌گیری کاهش یافته و به دنبال آن معضلاتی مانند مهاجرت به شهرها، حاشیه‌نشینی و افزایش شغل‌های کاذب، به دلایلی چون عوامل طبیعی و اقتصادی، به وجود آمده است. از این رو باید به مقوله‌ی دیگری، یعنی کارآفرینی و اشتغالزایی و استفاده از ظرفیت‌های موجود در روستا روی آورد. دولت با اعمال سیاست‌ها و دنبال کردن راهبردهای مختلف چون صنعتی کردن روستا و توسعه انسانی بوسیله آموزش لازم و نیز ایجاد تعاونی‌ها و بنگاه‌های کوچک و همچنین فراهم آوردن زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات؛ استعداد و روحیه‌ی روستاییان بخصوص جوانان، می‌تواند در راستای توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی روستا گام بردارد.

طرح مسئله

بخش وسیعی از جغرافیا و جمعیت هر کشور به روستاها اختصاص دارد (سیدنقوی و بابایی، ۱۳۹۲: ۴۵۱) که با وجود تلاش‌های بسیاری که برای توانمندسازی روستاها صورت گرفته، این سیاست‌ها در بهبود عملکرد اقتصادی نواحی روستایی تا حد زیادی بی اثر بوده‌اند، تا جایی که فاصله میان عملکرد اقتصادی نواحی شهری و روستایی حتی در کشورهای پیشرفته جهان دائماً رو به افزایش است (پورتر، ۲۰۰۴: ۳). امروزه آگاهی از امکانات و تنگناهای نواحی روستایی و تحلیل آنها در فرایند برنامه‌ریزی توسعه‌ی روستایی اهمیت بسزایی دارد و نوعی ضرورت جهت ارائه طرح‌ها و برنامه‌های توسعه محسوب می‌شود (یعقوبی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۴۹). توسعه پایدار روستایی از جمله آخرین دست آوردهای انسانی در زمینه توسعه محسوب می‌گردد که در دهه ۹۰ و در پی ناکارآمدی دیگر رویکردهای رایج در ادوار گذشته و به منظور بر آوردن نیازهای نسل‌های کنونی ضمن پرهیز از به مخاطره انداختن تامین نیازهای نسل‌های آتی می‌باشد (غفاری، ۱۳۹۰: ۱۲۵). عمران و توسعه‌ی روستایی در چند دهه‌ی اخیر همواره یکی از دغدغه‌های اصلی توسعه در ایران و اکثر کشورهای در حال توسعه بوده است. توسعه‌ی روستایی با نوین سازی جامعه‌ی روستایی و خارج نمودن آن از انزوای سنتی با اقتصاد ملی عجین شده است (یدقار، ۱۳۸۳: ۷۱).

توسعه‌ی یک ناحیه‌ی روستایی باید در چارچوب کلی سیاست‌های ملی طراحی گردد (آدرشد، ۲۰۰۷: ۱۱۰۷). در واقع بین توسعه‌ی روستایی و توسعه‌ی ملی نوعی پیوستگی است و قوانین کشاورزی و زیست محیطی تأثیر زیادی بر توسعه‌ی نواحی روستایی خواهد داشت (کاکرانه، ۲۰۰۷: ۱۸۹). برنامه‌ریزی توسعه‌ی پایدار روستایی

کشور در دهه‌های اخیر با چالش‌های عمده‌ای از قبیل: ایجاد اشتغال، مشارکت مردم، افزایش تولید، کاهش فقر، توانمندسازی روستاییان، شکاف اطلاعات و در نهایت تلاش برای کاستن از نابرابری‌های منطقه‌ای بین شهر و روستا همراه بوده است. یکی از استراتژی‌های مورد توجه صاحب نظران و سیاست‌گذاران برای از بین بردن فقر و کاهش بیکاری در کشورهای مختلف، تخصیص اعتبارات خرد است. در دو دهه‌ی اخیر در بسیاری از کشورها، اعطای اعتبارات خرد (تامین مالی خرد) راهکاری مناسب برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به ویژه فعالیت‌های خود اشتغالی، جهت مقابله با فقر و توانمندسازی افراد در مناطق کم درآمد مطرح شده است و برخی کشورها در این زمینه به موفقیت‌های چشم‌گیری دست یافتند (تقدیسی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱).

مساله اساسی این است که در شرایط کنونی دولت‌ها تلاش‌های زیادی را در راستای توسعه روستایی انجام داده اند که با سیاست‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و... همراه بوده است، ولی نتایج بیانگر آن است که این حمایت‌ها و اقدامات نتوانسته است زمینه ساز توسعه پایدار را در سکونتگاه‌های روستایی فراهم آورد و حتی در برخی موارد زمینه را برای تخلیه و نابسامانی روستاها نیز فراهم نموده است. این امر در روستاهای شهرستان شاهین شهر و میمه بسیار حادث می‌باشد به گونه‌ای که حمایت‌های دولتی در برخی روستاها بیشتر از روستاهای دیگر بوده و از طرفی گاهی یکی از شاخص‌های توسعه را مدنظر داشته و همچنین ناهمگونی و بی عدالتی بین محلات مختلف روستا نیز به وضوح به چشم می‌خورد. شهرستان شاهین شهر و میمه دارای روستاهای متعدد و بعضاً پر جمعیتی می‌باشد که حمایت‌های دولتی می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار باشد که متأسفانه نبود برنامه‌ریزی جامع و مطالعه‌ای نظام‌مند، سبب ساز حذر رفت اعتبارات و حمایت‌ها شده است که لزوم تحقیق یکپارچه، مستند و مستدل را برای بررسی نقش حمایت‌های دولتی در توسعه پایدار روستایی را بیش از پیش مبرهن می‌سازد. بر همین مبنا مساله اساسی تحقیق حاضر این است که آیا حمایت‌های دولتی در توسعه پایدار روستایی در شهرستان شاهین شهر و میمه تأثیرگذار بوده است؟

روش و ابزار پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی است. روش تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۲۸۳۴ سرپرست خانوار ساکن در ۱۵ سکونتگاه روستایی مستقر در شهرستان شاهین شهر و میمه می‌شود. از این تعداد به روش کوکران حجم نمونه‌ای معادل ۳۳۸ نفر انتخاب و سپس بر حسب تعداد خانوار ساکن در هر روستا به نسبت توزیع و پرسشنامه مربوطه به صورت تصادفی توسط نمونه منتخب در هر روستا تکمیل شده است. داده‌های گردآوری شده از طریق پرسشنامه طیف لیکرت با آزمون تحلیل مسیر معادلات ساختاری،

فریدمن در نرم افزار اس پی اس اس ۲۲۳ و تحلیل مسیر معادلات ساختاری با نرم افزار AMOS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

هدف کلی این تحقیق «بررسی تاثیر حمایت‌های دولتی در توسعه پایدار روستایی» می‌باشد.

اهداف جزئی:

اهداف جزئی این پژوهش در قلمرو تحقیق (شهرستان شاهین شهر و میمه) عبارتند از؛
 بررسی تاثیر حمایت‌های اقتصادی دولت بر فرایند توسعه پایدار روستایی.
 بررسی تاثیر حمایت‌های اجتماعی-فرهنگی دولت بر فرایند توسعه پایدار روستایی.
 بررسی تاثیر حمایت‌های محیطی (عمرانی-کالبدی) دولت بر فرایند توسعه پایدار روستایی.
 شناخت موثرترین بخش از حمایت‌های دولتی در فرایند توسعه پایدار روستایی.

سوالات پژوهش

سوال اصلی

آیا حمایت‌های دولت بر فرایند توسعه پایدار روستایی در قلمرو تحقیق تاثیرگذار می‌باشد؟

سوالات فرعی

- سوالات فرعی این پژوهش در قلمرو تحقیق (شهرستان شاهین شهر و میمه) عبارتند از؛
- آیا حمایت‌های اقتصادی دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد؟
  - آیا حمایت‌های اجتماعی-فرهنگی دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد؟
  - آیا حمایت‌های محیطی (عمرانی-کالبدی) دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد؟
  - آیا حمایت‌های محیطی (عمرانی-کالبدی) دولت موثرترین بخش در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی بوده است؟

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی

حمایت‌های دولت بر فرایند توسعه پایدار روستایی تاثیرگذار می‌باشد.

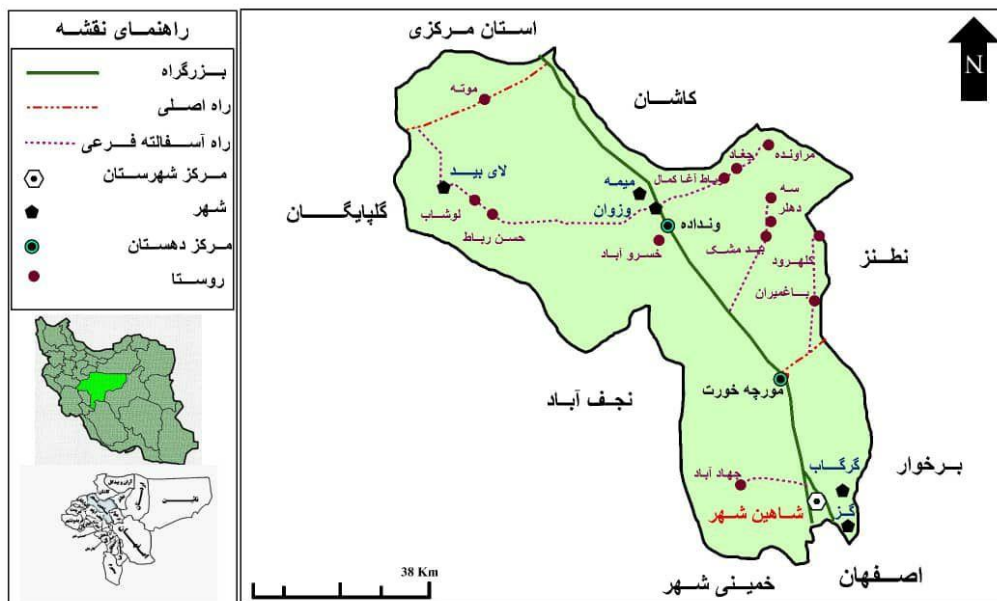
فرضیه‌های فرعی

- فرضیات فرعی این پژوهش در قلمرو تحقیق (شهرستان شاهین شهر و میمه) عبارتند از؛
- حمایت‌های اقتصادی دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد.
  - حمایت‌های اجتماعی-فرهنگی دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد.
  - حمایت‌های محیطی (عمرانی-کالبدی) دولت نقشی موثر در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی دارد.
  - حمایت‌های محیطی (عمرانی-کالبدی) دولت موثرترین بخش در فرایند نیل به توسعه پایدار روستایی بوده است.

معرفی قلمرو پژوهش

شهرستان شاهین شهر و میمه از توابع استان اصفهان بین طول شرقی ۵۰ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۴۳ دقیقه و عرض شمالی ۳۲ درجه و ۴۵ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۴۵ دقیقه واقع شده‌است. شهرستان مذکور دارای ۱۵ سکونتگاه روستایی به نام‌های (جهاد آباد، دهلر، سه، بیدشک، رباط آقاکمال، باغمیران، چغاده، کلهرود، موته، ونداده، خسروآباد، حسن رباط، مراوند، مورچه خورت و لوشاب) می‌باشد که با مساحتی بالغ بر ۲/۶۱۰۵ کیلومتر مربع از شمال به استان مرکزی، از شرق به کاشان، نظنز و برخوار، از جنوب به اصفهان و از غرب به نجف آباد، خمینی شهر و گلپایگان محدود می‌شود. طبق آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهرستان بالغ بر ۲۳۴۶۶۷ نفر می‌باشد.

تصویر شماره (۱) پراکنش جغرافیایی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان شاهین شهر و میمه

ماخذ: (غفاری: ۱۳۹۵، ۸۶)

یافته‌های پژوهش

بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش

برای بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای بهره گرفته شده است.

۱- عوامل محیطی

جدول ۱- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر		ارزش آزمون = ۳				
عوامل محیطی	t مقدار	درجه آزادی	معناداری	میانگین	اختلاف از میانگین	در سطح اطمینان ۹۵ درصد
				کران پایین	کران بالا	
	۱۷.۵۵۳	۳۳۷	.۰۰۰	۴.۶۲۷۵	۱.۶۲۷۴۵	۱.۴۴۱۲
						۱.۸۱۳۷

ماخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول ۱ مقدار t به دست آمده از بررسی آزمون برابر ۱۴/۵۵۳ می‌باشد همچنین میزان میانگین ۴,۶۲ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\text{Sig} = 0,000$) مورد تأیید واقع می‌شود. بنابراین شاخص عوامل محیطی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

۲- عوامل اجتماعی

جدول ۲- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای

متغیر		ارزش آزمون = ۳				
اجتماعی	t مقدار	درجه آزادی	معناداری	میانگین	اختلاف از میانگین	در سطح اطمینان ۹۵ درصد
				کران پایین	کران بالا	
	۱۹.۸۳۳	۳۳۷	.۰۰۰	۴.۵۸۸۲	۱.۵۸۸۲۴	۱.۴۲۷۴
						۱.۷۴۹۱

ماخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول ۲ مقدار t به دست آمده از بررسی آزمون برابر ۱۹/۸۳۳ می‌باشد همچنین میزان میانگین ۴,۵۸ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\text{Sig} = 0,000$) مورد تأیید واقع می‌شود. بنابراین شاخص اجتماعی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

۳- عوامل اقتصادی

جدول ۳- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای

ارزش آزمون = ۳							متغیر
در سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	میانگین	معناداری	درجه آزادی	مقدار t	اقتصادی
کران بالا	کران پایین						
۱.۳۹۱۳	.۹۲۲۴	۱.۱۵۶۸۶	۴.۱۵۶۹	.۰۰۰	۳۳۷	۹.۹۱۱	

ماخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول ۳ مقدار t به دست آمده از بررسی آزمون برابر ۹/۹۱۱ می‌باشد همچنین میزان میانگین ۴,۱۵ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\text{sig} = 0.000$) مورد تأیید واقع می‌شود. بنابراین شاخص اقتصادی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

۴- عوامل حمایت‌های دولتی

جدول ۴- نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای

ارزش آزمون = ۳							متغیر
در سطح اطمینان ۹۵ درصد		اختلاف از میانگین	میانگین	معناداری	درجه آزادی	مقدار t	حمایت‌های دولتی
کران بالا	کران پایین						
۱.۵۹۵۶	۱.۱۸۸۷	۱.۳۹۲۱۶	۴.۳۹۲۲	.۰۰۰	۳۳۷	۱۳.۷۴۶	

ماخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول ۴ مقدار t به دست آمده از بررسی آزمون برابر ۱۳/۷۴۶ می‌باشد همچنین میزان میانگین ۴,۳۹ بوده و در سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\text{sig} = 0.000$) مورد تأیید واقع می‌شود. بنابراین شاخص حمایت‌های دولتی در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

رتبه بندی شاخص‌ها بر اساس آزمون فریدمن

برای بررسی شاخص‌های مختلف درگیر در گونه‌شناسی مسکن روستایی و اولویت‌بندی آنها از آزمون فریدمن بهره گرفته شده است.

جدول ۵- رتبه بندی شاخص‌های بر اساس آزمون فریدمن

شاخص	میانگین
عوامل اجتماعی	۵۱.۳
عوامل محیطی	۶۳.۳
عوامل اقتصادی	۲۲.۳
حمایت‌های دولتی	۳,۴۲

ماخذ: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول فوق مشاهده می‌گردد که میزان تاثیرپذیری شاخص عوامل محیطی با میانگین ۳,۶۳ در رتبه اول و شاخص اقتصادی با میانگین ۳,۲۲ در رتبه آخر قرار گرفته است. بنابراین حمایت‌های دولتی بر بخش محیطی تاثیر بیشتری نسبت به عوامل دیگر داشته است.

جدول ۶- مسیر فرضیه؛ همراه با نسبت‌های بحرانی و سطح معناداری

ضریب تأثیر	سطح معناداری	مقدار بحرانی	مسیر فرضیه
۰.۳۱	۰,۰۰۰	۹.۳۵۲	حمایت‌های دولتی <---
۰.۱۹	۰,۰۰۰	۶.۱۰۷	حمایت‌های دولتی <---
۰.۴۶	۰,۰۰۰	۱۶.۸۷۵	محیطی <---
۰.۱۶	۰,۰۰۸	۲.۶۸۱	حمایت‌های دولتی <---

بر اساس مدلسازی معادلات ساختاری مشاهده گردید که به طور کلی حمایت‌های دولتی بر توسعه پایدار روستایی با ضریب مسیر ۰/۳۱ میزان معناداری ۰,۰۰۰، حمایت‌های دولتی بر متغیر اجتماعی-فرهنگی با ضریب مسیر ۰/۱۹ و معناداری ۰,۰۰۰، حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی با ضریب مسیر ۰/۴۶ و میزان معناداری ۰,۰۰۰ و حمایت‌های دولتی بر شاخص اقتصادی با ضریب ۰/۱۶ و مقدار معناداری ۰,۰۰۸ اثرگذار بوده است. بر

این اساس مشاهده می‌گردد که حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی با ضریب مسیر ۰/۴۶ بیشترین میزان تاثیر و بر شاخص اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۱۶ کمترین میزان اثرگذاری را داشته است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

بر اساس آنچه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت مشاهده گردید که در قسمت داده‌های توصیفی چه شاخص‌های مختلف وضعیت گویه‌ها در جایگاه موافقم تا کاملاً موافقم قرار گرفته است و در این قسمت می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که شاخص‌های مختلف مورد بررسی در نقش حمایت‌های دولتی در توسعه روستایی در شهرستان شاهین شهر و میمه اثرگذار بوده است. در قسمت آمار استنباطی و آزمون تی تست نیز مشخص گردید که وضعیت اثرگذاری شاخص‌های مختلف در وضعیت مطلوبی و اثرگذار قرار دارد به گونه‌ای شاخص محیطی با میزان معناداری ۰,۰۰۰ و میانگین ۴,۶۲، اجتماعی با میزان معناداری ۰,۰۰۰ و میانگین ۴,۵۸، شاخص اقتصادی با معناداری ۰,۰۰۰ و میانگین ۴,۱۵، شاخص حمایت‌های دولتی با میزان معناداری ۰,۰۰۰ و میانگین ۴,۳۹ قرار دارد. در این میان مشاهده می‌گردد که با توجه به میزان میانگین اثرگذاری شاخص محیطی در رتبه اول و شاخص اقتصادی در رتبه آخر قرار دارد. از طرفی بر مبنای آزمون فریدمن در رتبه بندی شاخص‌های نیز مشخص گردید که میزان تاثیرپذیری شاخص عوامل محیطی با میانگین ۳,۶۳ در رتبه اول و شاخص اقتصادی با میانگین ۳,۲۲ در رتبه آخر قرار گرفته است. بنابراین می‌توان بیان داشت که حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی تاثیر بیشتری داشته است و بر شاخص اقتصادی کمترین تاثیر را داشته است. همچنین بر اساس تحلیل مسیر معادلات ساختاری مشاهده شد که به طور کلی حمایت‌های دولتی بر توسعه پایدار روستایی با ضریب مسیر ۰/۳۱ میزان معناداری ۰,۰۰۰، حمایت‌های دولتی بر متغیر اجتماعی-فرهنگی با ضریب مسیر ۰/۱۹ و معناداری ۰,۰۰۰، حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی با ضریب مسیر ۰/۴۶ و میزان معناداری ۰,۰۰۰ و حمایت‌های دولتی بر شاخص اقتصادی با ضریب ۰/۱۶ و مقدار معناداری ۰,۰۰۸ اثرگذار بوده است. بر این اساس مشاهده می‌گردد که حمایت‌های دولتی بر شاخص محیطی با ضریب مسیر ۰/۴۶ بیشترین میزان تاثیر و بر شاخص اقتصادی با ضریب مسیر ۰/۱۶ کمترین میزان اثرگذاری را داشته است. براساس نتایج تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

- بهره‌گیری از مجربان و متخصص امر توسعه روستایی در توسعه بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به خصوص در بحث گردشگری و توسعه سکونتگاه روستایی.
- تغییر دیدگاه توسعه به سمت و سوی توسعه پایدار در مناطق روستایی.
- کمک به توسعه صندوق‌های مالی-محلی روستایی.

- حمایت‌های دولتی باید با عملکرد خود زمینه‌ای فراهم کند تا کسب و کار در روستا رونق بگیرد و خود پیشتاز در این زمینه باشد.
- حمایت‌های دولتی باید نسبت به ترویج، توسعه و بازاریابی محصولات کشاورزی و دامی روستا نقش داشته باشد.
- تخصیص بهینه و عادلانه منابع برای افزایش بهره‌وری و رفاه بهره‌برداران مناطق روستایی.
- استفاده شورایاران و دهیاران از نظرات مردم محلی در بخش‌های مختلف توسعه روستایی بر مبنای حمایت‌های دولتی.
- تقویت آموزش و توسعه منابع انسانی فراگیر و همیشگی و توجه به سرمایه‌های اجتماعی جهت رسیدن به یک جامعه روستایی با افراد کارا و توانمند که جهت توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه روستا بوده و مثمر ثمر هستند.
- حرکت در راستای توانمندسازی جامعه محلی و نهادهای مردمی روستایی در فرایند توسعه با همکاری بخش‌های دولتی و خصوصی.
- تقویت مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی کارآمد و موثر از طریق بسط دموکراسی مشارکت جویانه.
- تقویت زیرساخت‌های نوین جهت بهبود کارایی و ارتباط با بخش‌های مختلف با رویکرد حمایت‌های الکترونیکی.
- حمایت‌های دولتی باید برای سنددار کردن املاک روستا در جهت توسعه روستا، با هدف بهبود وضعیت مالی روستاییان فعالیت داشته باشد.
- بسترسازی قانونی و اجتماعی مشارکت حداکثری روستاییان در تمامی مراحل تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی امور مربوط به روستاییان و دادن قدرت موثر اقتصادی-سیاسی به آنها.
- توجه به حق توسعه‌یافتگی انسان‌ها و حق توسعه‌یافتگی مکان‌ها به تناسب ساختار-کارکرد و سهمی که در نظام سرزمین ایفا می‌کنند.

منابع و ماخذ

- ۱- تقدیسی، احمد؛ جعفر توکلی و عرفان عبدی، ۱۳۹۶، ارزیابی نقش اعتبارات خرد صندوق کارآفرینی امید بر کارآفرینی روستایی شهرستان ثلاث باباجانی، استان کرمانشاه، همایش ملی بررسی راهکارهای مدیریت توسعه کارآفرینی روستایی در ایران، سبزوار، دانشگاه حکیم سبزواری. حمیدیان، علیرضا؛ جواد جمال آبادی و علی اکبر شایان یگانه، ۱۳۹۶، ارزیابی نقش سرمایه گذاری‌های عمرانی-رفاهی دولت در تثبیت جمعیت روستایی (مطالعه‌ی موردی: دهستان پیراکوه شهرستان جوبین)، همایش ملی بررسی راهکارهای مدیریت توسعه کارآفرینی روستایی در ایران، سبزوار، دانشگاه حکیم سبزواری.
  - ۲- سجاسی قیداری، حمداله؛ حمید شایان و حمیده محمودی، ۱۳۹۶، تبیین سیاست‌گذاری‌های زیرساختی در توسعه‌ی کارآفرینی روستایی، همایش ملی بررسی راهکارهای مدیریت توسعه کارآفرینی روستایی در ایران، سبزوار، دانشگاه حکیم سبزواری.
  - ۳- سیدنقوی، علی و علی بابایی، ۱۳۹۲، ارزیابی سیاست‌های توسعه اقتصادی روستایی از دیدگاه منطقه‌ای با نگاهی بر سیاست‌های دولت در ایران، پژوهش‌های روستایی، دوره ۴، شماره ۳، پاییز، صص ۴۷۹-۴۵۱.
  - ۴- طالشی، مصطفی، جمعه پور، محمد، گنجی پور، مینا (۱۳۹۴)، نقش سرمایه‌گذاری‌های دولت در ظرفیت سازی مناطق روستایی (نمونه موردی: روستاهای ناحیه آران و بیدگل)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال پنجم، شماره ۱۷، صص ۷۴-۵۹.
  - ۵- غفاری، سید رامین، ۱۳۹۰، برنامه‌ریزی و طراحی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، انتشارات دانشگاه اصفهان.
  - ۶- غفاری، سید رامین، ۱۳۹۶، نقش اجتماعات روستایی در اقتصاد مقاومتی؛ طرح پژوهشی (منتشر نشده) دانشگاه پیام نور، تهران.
  - ۷- یدقار، علی، ۱۳۸۳، روند تحول و چالش‌های عمران و توسعه روستایی در ایران، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی. شماره ۴۸. تابستان.
  - ۸- یعقوبی، جعفر و همکاران، ۱۳۹۲، تحلیل مؤلفه‌های پیش برنده در اجرای موفقیت آمیز طرح بهسازی و نوسازی مسکن روستایی مورد: شهرستان خدابنده، جغرافیا و توسعه شماره ۳۲ پاییز.
- 9-Adamo, S.B. 2018. Social Sustainability And Social Resiliens Rural Communities in DryLands, The Case of Jachal (Argentina) in the 19th and 20th Centuries,population research center and department sociology, University of Texas at Austin, march 27,29.
- 10-Appadurai, A. (2012): Deep Democracy: urban govern mentality and the Horizon of Politics, University of Chicago.

11-Cochrane, P (2007). Forestry and rural development: exploring the context as well as the product, Ecological Economics Research Trends Book, Chapter 9, Nova Science Publishers Inc, Hauppauge, New York.

12-Dubreuil, Benoît (2018). Human Evolution and the Origins of Hierarchies: The State of Nature. Cambridge University Press.

13-Fan.W.S. 2017. Sustainable Development of the Rural Ecological Environment Planning Studies: A Case Study on Dongbaizhuangbeidui Village, advanced materials research vol 742, pp 432-436 available at www.scientific.net.

14-Oddershede, A. Arias and H. Cancino (2007). Rural development decision support using the Analytic Hierarchy Process, Mathematical and Computer Modeling 46 (7-8) (2007).

15-Porter, M.E., 2004, Competitiveness in Rural U.S. Regions: Learning and Research Agenda, Institute for Strategy and Competitiveness.